

que il·luminen una típica classe social, amb els seus tics, els seus costums i, quan hi són, les seves idees. Rafel Bigorra no és un escriptor professional i potser voldreu fer-li alguns retrets d'or-

dre tècnic. El seu llibre no aspira a ésser perfecte ni formalment arrodonit. Però té una força, una penetració i —això sempre— un atractiu que el converteix en una peça interessantíssima. Jo admiro

aquesta mena de llibres, que tenen un pes tan de debò i un dring tan ple de gràcia natural. Són moneda que el temps no pot desvalorar.¹

Josep M. Espinàs

Contes de rafel bigorra

FESTA MAJOR

Avui és Festa Major. El programa diu que a les onze hi haurà la cercavila. A les onze, davant la casa del senyor rector només hi ha el de la flauta i el del fiscorn. Ara l'un, ara l'altre, van apareixent els músics i les autoritats. Els músics s'agrupen al costat del carrer que fa ombra. Les autoritats estan agrupades sota l'ombra d'una acàcia. Els músics, entre ells, fan la seva gatzara. Les autoritats, entre elles, també fan brometa. Alguna vegada entre els músics i les autoritats es creua una brometa. Es coneixen tant! Han anat uns darrere els altres a la processó de Corpus, al Rosari de l'Aurora, a la benedicció de les fonts del terme...

Quasi a prop de dos quarts de dotze apareix el rector, acompanyat del senyor vicari i del mossèn que ha de dir l'ofici i predicar. Les cuines de les cases de la vila estan a punt d'acabar de rostir el pollastre. La senyora Maria, la senyora Teresa, la senyora Remei, ja saben dels altres anys que, quan sentin la música de la passada, el pollastre ha de fer els últims xup-xups. La senyora Maria, la senyora Teresa i la senyora Remei trauran foc de la cuina i el pollastre continuarà el xup-xup just fins al *Benedictus*. Qualsevol contingència que variés la cronologia d'aquest fet podria tenir conseqüències: que el pollastre quedés cru o bé que

quedés eixarreït. Si el predicador és de la diòcesi de Vic ja sap el temps que ha de durar el sermó per a no produir unes catàstrofes a la cuina. Un any que el senyor rector va portar un predicador que va carregar massa el sermó amb considerands i teologies, tothom va menjar cremat.

Quan la campana del cloquer indica l'Elevació, la Casilda, la Cristina i la Maria, mestresses de la cuina en substitució de la senyora Maria, la senyora Teresa i la senyora Remei, que han anat a l'ofici, posen la plàtera de cançons al forn.

A l'ofici l'element masculí no predomina. L'element masculí està encauat a la barberia. L'element masculí dels estiuejants anirà com cada festa de precepte a la capelleta que hi ha a prop de Vil·la Engràcia, de Vil·la Conxita i de Vil·la Maria. Potser, dels estiuejants, hi anirà tan sols el senyor Carafí, un home de mitja edat, que passa l'estiu en un piset i que bancàriament no està molt ben considerat. El senyor Carafí diuen que és un mig poeta i un mig pintor. Els altres senyors estiuejants troben que es fer una mica d'esnobisme això que fa el senyor Carafí d'anar a ofici. El senyor Carafí porta agafat per la mà el seu fill més menut. El senyor Carafí i el seu vailet s'installen al cor. Al cor hi ha els mateixos músics que han fet la cercavila,

però han canviat la flauta pel violí, el fiscorn pel violoncel i el bombo per la verra. L'orquestra reforça les veus aspres del cor parroquial. El fill del senyor Carafí aguanta, recolzant el capet contra la barana del cor, tots els Kyries, el Glòria i fins el Credo. En arribar el Credo, el fill del senyor Carafí ja no pot més: ha de sortir a la plaça que hi ha davant l'església. Ara el senyor Carafí de fora estant va seguint les incidències de l'ofici.

Mentre el capellà celebra la missa, per la plaça de l'Església han passat dos «Seat-600» i un quatre-quatre. Ha passat el gos de ca l'ordinari (el Moro) i ha aixecat la pota just davant el mateix arbre que ha necessitat el fill del senyor Carafí.

Una vegada acabat l'ofici, els músics es constitueixen en la cobla Principal de Sant Hipòlit de Voltregà. Després d'afinar una bona estona, els dits dels músics que formen la cobla es posen a ballar sobre els botons de què van proveïts els instruments. Els dits dels músics que formen la cobla de Sant Hipòlit no són dits com els que porten les cobles de Barcelona. Són dits que han tocat terra; no són els dits pàl·lids d'oficinista. Són dits mascles que han sospesat els fruits de les collites.

Els assistents a la ballada de sardanes, primer només les escolten. Després es van fent rotlla-

1. ESPINÀS, Josep M., pròleg a *La jungla del seny*, Palma de Mallorca: Editorial Moll, 1964, p. 7-9.

nes. La sessió tan sols és de tres sardanes. Tots els estómacs estan en un estat delirant. Els músics de la cobla, regalimant saliva per tots els instruments, pleguen la parada i se'n van cap a la fonda. El senyor Carafí entrarà al Cafè Modern i demanarà un vermut (que fan a Roda de Ter) i una ració d'«almejas» amb salsa. Una salsa eclèctica que tant agrada al senyor Resclosa com al Ton (parcer de cal Sila). El fill del senyor Carafí demana una Coca-Cola.

El mati ja s'ha escolat. Els que fan el vermut al Cafè Modern paguen i se'n van cap a les seves llars. Una apoteosi gastronòmica els espera. A la tarda no seran bons per a res.

El «crescendo» de la Festa Major ja ha passat. La tarda ja pren els colors tristos de les tardes de diumenge. Tothom és conscient que són poques les hores de festa que queden. El vespre haurà acabat amb totes les il·lusions. Alguns, després de sopar, torna-

ran a l'envelat. Acabat el ball, el vocalista de l'orquestra donarà el «bona nit» als assistents; llavors una llosa de plom caurà sobre el poble.

Demà la quitxalla encara es divertirà quan desmuntaran l'envelat, el tren de la bruixa, i l'«Autovia de Vallès».

Demà passat, sobre el lloc que ha ocupat l'envelat pasturarà la ramada i, damunt la llana encrespada d'un xai, potser el pastor trobarà un paperet de confeti.²

LA MORT

La mort pot avisar amb anticipació i, com que no hi ha experiència, és probable que hom no compregui l'avis.

Si tots els morts es reunien, potser tots dirien que vuit dies

abans de morir van trobar un biscúter amb matrícula verda o que van sentir com la trompeta de l'escombriaire feia un gall, o que de l'arbre que hi ha davant de casa es va desprendre una

fulla i va caure sobre el futur cadàver.

Un hom no sap de què es val la mort per avisar, Un hom no sap si la mort avisa.³

EL BASTÓ

Ell no ha vist mai la llum. Ell no sap què són els colors. Ell és cec. Ell ha après de llegir pel sentit del tacte. A ell li plau molt la poesia. Tant li plau, que s'ha fet transcriure al bastó que l'ajuda a anar pel carrer, uns fragments de les poesies que més li agraden. Ell, abans de sortir, passa els dits de dalt a baix del bastó. El gran miracle de la poesia il·lumina el seu rostre. Ell creu que totes les atencions que li tenen els vianants:

-Vol que l'ajudi a travessar el carrer.

-Vagi en compte, que hi ha un forat, etc.

És perquè llegeixen al seu bastó les estrofes del versos que s'ha fet gravar. La cura que li tenen ell creu que és un homenatge a la poesia. Ell no sap que embolcallant aquests relleus hi ha una impalpable capa de pintura blanca.⁴



2. ESPINÀS, Rafel, *La jungla del seny*. Palma de Mallorca: Editorial Moll, 1964, p. 59-62.

3. ESPINÀS, Rafel, *La jungla del seny*. Palma de Mallorca: Editorial Moll, 1964, p. 31.

4. ESPINÀS, Rafel, *Operació: gat per llebre*. L'Hospitalet de Llobregat: Gràfiques Puma, 1966, p. 53.